

**Vlaams Verbond van het
Katholiek Secundair Onderwijs
Guimardstraat 1 1040 Brussel**

HAARZORG

Tweede graad BSO

In voege vanaf 1 september 2000

Licap - Brussel D/2000/0279/096 - september 2000

INHOUD

LESSENTABEL	5
PV + TV	7
1 INLEIDING	7
2 BEGINSITUATIE	7
3 ALGEMENE DOELSTELLINGEN	8
4 ALGEMENE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN	8
5 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN BIJ DE DOELSTELLINGEN	11
Vakoverstijgende doelstellingen en leerinhouden	11
TV <i>Dameskappen</i> Vaktechnologie	15
PV Praktijk <i>Dameskappen</i> Basistechnieken	15
PV Praktijk <i>Dameskappen/Herenkappen</i> Basistechnieken herenkappen	15
PV Praktijk <i>Bio-esthetiek/Dameskappen</i> Handverzorging (fundamenteel)	25
PV Praktijk <i>Bio-esthetiek/Dameskappen</i> Handverzorging (complementair)	25
PV Praktijk <i>Bio-esthetiek/Dameskappen</i> Gelaatsverzorging (complementair)	25
TV <i>Dameskappen</i> Vaktechnologie	29
TV <i>Dameskappen</i> Beroepsethiek en sociale vaardigheden	33
TV <i>Dameskappen</i> Geschiedenis van de opschik	37
6 EVALUATIE	41
7 MINIMALE MATERIELE VEREISTEN	41
8 BIBLIOGRAFIE	42

LESSENTABEL

HAARZORG

1	<u>Basisvorming</u>			1ste lj	2de lj
	AV	Godsdienst		2	2
	AV	Lichamelijke opvoeding		2	2
[AV	Maatschappelijke vorming	2	2	
	AV	Nederlands	2	2	
	AV	Wiskunde	2	2	
	<u>OF</u>			6	6
[AV	Project algemene vakken	6	6	
2	<u>Fundamenteel gedeelte</u>			22	22
	AV	Frans (<u>x</u>)		2	2
	AV	Plastische opvoeding ¹		1	1
	PV	Praktijk <i>Bio-esthetiek/Dameskappen</i> Handverzorging (<u>x</u>)		1	1
	PV	Praktijk <i>Dameskappen</i> Basistechnieken (<u>x</u>)		14	13
	PV	Praktijk <i>Dameskappen/Herenkappen</i> Basistechnieken herenkappen (<u>x</u>)		0	1
	TV	<i>Bio-esthetiek/Dameskappen/Toegepaste informatica</i> Toegepaste informatica ²		1	1
	TV	<i>Dameskappen</i>		3	3
		Beroepsethiek en sociale vaardigheden (<u>x</u>)	1	0	
		Geschiedenis van de opschik (<u>x</u>)	0	1	
		Vaktechnologie ³ (<u>x</u>)	2	2	

¹ Zie apart leerplan D/1999/0279/039.

² Zie apart leerplan D/1997/0279/055.

³ Eén lestijd in het eerste en tweede leerjaar wordt geïntegreerd bij de Praktijk; één lestijd in het eerste en tweede leerjaar blijft als afzonderlijk vak behouden.

3 Complementair gedeelte: maximum

4

4

- Te kiezen uit de vakken en/of de specialiteiten opgesomd in het Besluit van de Vlaamse regering van 5 juni 1989 tot vaststelling van de algemene vakken, de kunstvakken, de technische vakken en de praktische vakken, voor zover het vakken en specialiteiten betreft waarvoor het Besluit van de Vlaamse regering van 14 juni 1998, zoals gewijzigd, bekwaamheidsbewijzen vastlegt in de tweede graad.
- Wanneer in het complementair gedeelte één of meer vakken gekozen worden die ook voorkomen in de basisvorming of in het fundamenteel gedeelte, dan vervallen deze vakken **niet** in de basisvorming, noch in het fundamenteel gedeelte.
- Specifieke aanbevelingen:

AV	Plastische opvoeding			1	1
PV	Praktijk <i>Bio-esthetiek/Dameskappen</i>			1	1
	Gelaatsverzorging (<u>x</u>)	0	1		
	Handverzorging (<u>x</u>)	1	0		
PV	Praktijk <i>Dameskappen</i> (<u>x</u>)	2	1		
PV	Praktijk <i>Herenkappen</i> (<u>x</u>)	0	1		

1 **INLEIDING**

Bij het opstellen van dit leerplan stonden volgende bekommernissen voorop:

- ! Men moet men er steeds van uit gaan dat dit leerplan een algemeen raamwerk is, waarbinnen klemtonen die de vakwerkgroep of het lerarenteam legt steeds mogelijk en zelfs wenselijk zijn.
- ! De kappersopleiding bestaat uit het aanleren van beroepsvaardigheden: enerzijds het aanleren van technische vaardigheden; anderzijds het verwerven van een beroepshouding en sociale vaardigheden.

De activiteiten van de kapper variëren van knippen tot kleuren en permanenten: van stylingadviezen tot verzorgingstips. Kappers creëren de meest uiteenlopende kapsels: als het om haar gaat, noemt de kapper zich met recht specialist.

Creativiteit zorgt ervoor dat een klant zich als herboren voelt; vooraleer men dit doel bereikt, moet de leerling de nodige kennis en vaardigheden opdoen. Hij moet bv. weten welke knip-, kleur- en permanenttechnieken er zijn, welke materialen, producten, gereedschappen hij bij deze technieken kan of moet gebruiken.

Wie met mensen werkt, moet ook kennis en vaardigheid hebben in het omgaan met de klanten, in het adviseren en in verkooptechnieken. Van bij het binnenkomen tot het buitengaan gaat de aandacht naar het welbevinden van de klant. Het is de bedoeling dat de leerlingen in de loop van hun kappersopleiding deze kennis en vaardigheden opdoen, zich deze beroepshouding eigen maken.

Belangrijk is dat de opleiding niet als een som van vakken maar als een geheel overkomt bij de leerlingen. Ook hier ligt een grote uitdaging voor de vakwerkgroep of het lerarenteam.

- ! Haarzorg BSO 2de graad is een studierichting uit het beroepsonderwijs, bevolkt door leerlingen met een eigen profiel; daarvoor verwijzen wij naar de brochure 'Visie op het BSO, 19 mei 1995, Mededelingen van het VVKSO, Kl. 64.03'. Daarin worden de beginsituatie en de doelstellingen van het BSO, samen met de consequenties voor de structuur, de inhoud en de methode duidelijk beschreven.

2 **BEGINSITUATIE**

In het eerste leerjaar van de tweede graad begint de feitelijke beroepsopleiding; het beroepenveld 'Haarzorg' had dan ook 'slechts' als doel een zo duidelijk mogelijk beeld te geven van het kappersvak, vertrekkende van de praktijk.

De meeste leerlingen volgden het beroepenveld 'Haarzorg' in het Beroepsvoorbereidend leerjaar en bereikten de vormingsdoelen rond een minimale theoretische basiskennis en een aantal elementaire, motorische vaardigheden: voorbereidende haarverzorging, maken van haarverdelingen, plaatsen van haarrollers, drogen van het haar ...

Toch moet er rekening mee gehouden worden dat enkele leerlingen uit andere beroepenvelden komen of uit een tweede gemeenschappelijk leerjaar. Deze leerlingen kennen het kappersvak enkel via bezoeken aan de kapper. Heel wat jongeren experimenteren met hun kapsel overeenkomstig voorbeelden uit videoclips en modetijdschriften.

Bij de aanvang van het schooljaar missen zij de bovenvermelde technisch juiste basiskennis. Wegens hun sterke motivatie voor de praktijk en dankzij een differentiatie in de manier van aanbieden van de leerstof en in de aanpak van de leerlingen (aangepaste methodologie, onder andere groepswork, en veel persoonlijk werk) kan de achterstand vlug weggewerkt worden.

3 ALGEMENE DOELSTELLINGEN

De studierichting ‘Haarzorg BSO’ streeft naar de vorming van vakkundige haarspecialisten. Door een intense praktijkopleiding wil men allereerst een beroep aanleren. Daarnaast blijft de volwassenvorming van de leerling erg belangrijk.

In de persoonlijkheidsvorming worden vooral klemtonen gelegd op vriendelijkheid, voorkomendheid en dienstbaarheid. In de loop van de tweede graad zal de leerling blijk moeten geven van zin voor zelfstandigheid en samenwerking, werkzaamheid en aanpassingsvermogen.

Hoewel de opleiding vooral praktijkgericht is, wordt ook veel aandacht besteed aan het inzicht dat de leerlingen in hun handelingen moeten verwerven. Aandacht voor houding en het aanleren van sociale vaardigheden onderstreept de klantgerichte attitude, die van groot belang is in deze studierichting.

De praktische vorming legt de nadruk op handvaardigheid, snelheid, creativiteit, orde en hygiënisch werken. Er is aandacht voor de veiligheidsvoorschriften en het nauwkeurig werken.

Naast de concrete uitvoering en toepassing van de diverse technieken en handelingen, moet de leerling deze handelingen kunnen omschrijven en verantwoorden. Inzicht in technische tekeningen, waardoor een kapsel kan ‘gelezen’ worden, is belangrijk.

De leerlingen moeten een zekere routine bij de organisatie, voorbereiding, uitvoering en afwerking verwerven.

Tevens wordt er gestreefd naar de ontwikkeling van openheid en belangstelling voor het beroep, leergierigheid, wilskracht, doorzettingsvermogen, hulpvaardigheid, objectieve waardering en positieve aandacht voor de klanten, leraars en medeleerlingen.

4 ALGEMENE PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

In de praktijklessen worden een aantal theoretische aspecten geïntegreerd om zo het inzicht van de leerlingen te verdiepen. Tijdens de praktische oefeningen moet waar nodig verwezen worden naar de theoretische kennis, om de leerling in staat te stellen zijn eigen handelingen in een ruimere context te kunnen plaatsen.

De scholen werd als begeleidingsdocument een lijst vaktermen bezorgd. Het is belangrijk dat in de lessen TV/PV steeds deze termen worden gehanteerd, met de definities/betekenis die er in de lijst werden aan verbonden.

Vertrek zoveel mogelijk vanuit de eigen leefwereld en de persoonlijke ervaringen van de leerlingen en dit zowel voor de praktische als de theoretische vakken.

Telkens er nieuwe vaardigheden aangeleerd worden is het wenselijk de benodigdheden grondig te bespreken.

Het is wenselijk om voor alle gekende basisvaardigheden een werktijd vast te leggen.

Men werkt met goed gekozen schetsen, foto's, transparanten en video's om de technieken te verduidelijken. Het didactisch materiaal moet niet enkel 'esthetisch mooi' zijn maar ook technisch juist gekozen worden.

Ondersteun de praktijklessen door bijvoorbeeld oefenhoofden in het lokaal te plaatsen met verschillende basistechnieken zoals: basissnitten, permanentverdelingen, permanentoprollingen, enz.

Slechts door voldoende en regelmatige oefening zal de leerling een voldoende beheersingsniveau kunnen bereiken. Telkens zal de leraar de nodige constructieve bedenkingen geven. Let er evenwel op voldoende variatie te voorzien om eentonigheid te vermijden en de leergierigheid en nieuwsgierigheid van de leerling scherp te houden.

Tijdens het uitvoeren van basisoefeningen nemen de leerlingen bij voorkeur plaats met hun oefenhoofd voor een spiegel om zo de realiteit te benaderen en het werken voor de spiegel aan te leren, bv. zien van vormen en volumes, maar eveneens om oogcontact te houden met de klant.

Wanneer de leerlingen de verschillende technieken beheersen op een oefenhoofd en na inoefening op mekaar kunnen zij modellen meebrengen voor de diverse praktijkoefeningen: snit, brushing, watergolf, permanent, kleuren en handverzorging. Door ze regelmatig op modellen te laten werken kan men de leerlingen voorbereiden op het salonwerk van de derde graad.

Leer technieken en handelingen in stijgende moeilijkheidsgraad aan. Meerdere en gevarieerde opdrachten die stijgen in moeilijkheidsgraad gevolgd door een klassikale bespreking zullen de leerlingen blijvend motiveren.

Het vak Technisch tekenen verdwijnt als dusdanig; dit wil niet zeggen dat er geen aandacht voor tekenvaardigheid of tekeninglezen wordt geschonken, integendeel. In Plastische opvoeding kunnen doelstellingen inzake tekenvaardigheid worden opgenomen (ontwerp- en tekenaspecten); in de praktijk moet er ruime aandacht aan tekeninglezen worden besteed.

Inzake computertekeningen kunnen bestaande toepassingen of nieuwe lesmaterialen die worden ontwikkeld wellicht binnen het gelijknamige vak aan bod komen.

Zorg voor verdiepingstaken voor de sterkere leerlingen.

Laat leerlingen een documentatiemap aanleggen die de leerinhouden ondersteunen.

Zorg ervoor dat ze daarin ook persoonlijke aantekeningen kunnen bijhouden vanuit de lessen of de praktijk. Een opbergmap is handig om documentatie, steekkaarten en lesnotities in op te bergen, eventueel in samenwerking met Plastische opvoeding.

Stimuleer de creativiteit van de leerlingen door oog te hebben voor het modebeeld: dit kan door vakliteratuur of multimediale toepassingen op een pedagogisch verantwoorde manier te gebruiken in de lessen.

Geef altijd duidelijke observatieopdrachten bij bezoek aan een tentoonstelling, bekijken van video-beelden ...

Presenteer de werken van de leerlingen (praktijk en plastische opvoeding) in overleg met collega's in klaslokalen, gangen; leerlingen zijn daar fier op.

Demonstreer naar het einde van het schooljaar aan de leerlingen een aantal technieken die ze het volgende jaar aanleren.

Rol van de leraar

Het leerplan is slechts een leidraad. Daarnaast zullen de leraars moeten steunen op professionaliteit en vooral creativiteit. Er moeten leersituaties gecreëerd worden, waarbij leerlingen in een optimale context lesdoelstellingen realiseren.

Het is wenselijk een gezamenlijk jaarplan op te maken voor de PV- en TV-vakken van de tweede graad, waarin alle vakken in onderlinge coördinatie opgenomen worden.

De leraar demonstreert zoveel mogelijk alle technieken en vaardigheden. Elke demonstratie wordt voorafgegaan door duidelijk gerichte observatieopdrachten voor de leerlingen. Bij het demonstreren van technieken en vaardigheden heeft de GAS-methode meestal de voorkeur: men geeft eerste een **globaal** beeld, daarna volgt een **analyse** van de technieken en bewegingen; men besluit met een structureel beeld.

Bij de verschillende praktische leerlingopdrachten toont de leraar het te bekomen resultaat op een oefenhoofd. Begeleiding en nauwkeurige controle door de leraar terwijl de leerlingen de aangeleerde technieken en vaardigheden uitvoeren, is zeer belangrijk.

Demonstratie van fouten moet de leraar vermijden.

Elke inoefening wordt voorafgegaan door een duidelijke uitleg door de leraar, die al dan niet gepaard gaat met een demonstratie.

Rol van het lerarenteam/vakwerkgroep

Teamwork is noodzakelijk. Het is belangrijk dat alle leraren binnen het studiegebied lichaamsverzorging van een school dezelfde methode hanteren bij het aanleren van technieken, dat het team een beleid heeft waarbij omgang met klanten, lichaamshouding enz. op consequente wijze wordt aangeleerd en geëvalueerd.

Dezelfde taal spreken ten aanzien van de leerlingen is onontbeerlijk.

Het betrekken van alle leraren bij het gevoerde nascholingsbeleid, bij het actualiseren van leerinhouden, enz. is een vereiste.

Notities voor de leerlingen

Het is wenselijk om voor de praktijkvakken ondersteunende notities te maken voor de leerlingen. Daarin kan ruimte worden voorzien voor aanvullingen door de leerlingen.

5 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN BIJ DE DOELSTELLINGEN

Algemene doelstellingen inzake vaardigheden en beroepshouding die bij elk vakonderdeel PV en TV Haartooi dienen nagestreefd te worden in het eerste en het tweede leerjaar van de tweede graad.

De leerlingen:

- ! verwerven handigheid, soepelheid en routine bij hanteren van het materieel;
- ! lichten te volgen stappen bij de aangeleerde vaardigheden toe;
- ! maken duidelijk waar de basisvaardigheden toegepast worden in het kappersvak;
- ! herkennen en herstellen fouten die ze gemaakt hebben in hun opdracht;
- ! hanteren materieel op de juiste manier;
- ! werken nauwkeurig;
- ! vergelijken professioneel en niet-professioneel materieel, producten en apparaten;
- ! benoemen materialen, producten en apparaten en gebruiken ze op de juiste manier;
- ! richten voor elke behandeling een efficiënte werkpost in;
- ! verklaren het belang en het gebruik van de klantenfiche en het behandelingsplan;
- ! stellen voor elk praktijkvak een behandelingsplan op;
- ! noteren gegevens na dialoog met de klant (model) op een klantenfiche;
- ! gebruiken steeds de juiste vakterminologie;
- ! werken in teamverband;
- ! werken binnen een bepaalde tijd.

De uitbreidingsleerstof staat met (U) aangeduid.

Vakoverstijgende doelstellingen en leerinhouden

Onderstaande items vragen een volledige integratie in alle praktijkvakken van het eerste en het tweede leerjaar.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

1	omschrijven hoe ze materieel, apparaten en het kapsalon onderhouden, reinigen en desinfecteren;	Onderhoud en hygiëne
! visitekaartje van het kapsalon
! materieel
! praktijklokaal
! oefenhoofd |
|---|---|--|

2	onderhouden het praktijklokaal, materieel en apparaten volgens hygiënische normen;	! apparaten
! ontsmetten, reinigen en desinfecteren
! persoonlijke hygiëne
3	hebben aandacht voor persoonlijke hygiëne;	! beschermkledij (klant en werkster)
! beschermen van de handen
4	noemen preventieve maatregelen op om huidirritatie te voorkomen;	! verwondingen: snij- en brandwonden
5	voorkomen en verzorgen kleine verwondingen;	

Sociale en communicatieve vaardigheden met aandacht voor

6	verwerven en beheersen sociale en communicatieve vaardigheden en zien het belang ervan in voor het beroep;	! goed humeur
! omgangsvormen
! positieve ingesteldheid
! luisterbereidheid
! samenwerking
! inlevingsvermogen
! zelfbeheersing
! verdraagzaamheid
! weerbaarheid
! assertiviteit
! omgaan met kritiek
! taalgebruik |
|---|--|---|

Milieu

7	voorkomen, sorteren en recycleren afval;	! milieubewust omgaan met afval
8	gaan zuinig om met water, producten en elektriciteit;	! zuinig gebruik van producten

Ergonomie

9	schenken voortdurend aandacht aan een correcte lichaamshouding;	! lichaamshouding
! oefenhoofd en steun
! hanteren van materiaal
! gebruik van de kappersfiets |
|---|---|---|

Veiligheid

10	gaan veilig om met elektrische apparaten en producten;	! apparaten
! producten
! risicofactoren in het kapsalon
11	herkennen symbolen van gevaarlijke stoffen;	
12	nemen verantwoordelijkheid bij het gebruik van apparaten en producten.	

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

- 6 Via observatie sociale en communicatieve vaardigheden ontdekken (video, bezoek aan een kapsalon).
- 9 Bij het uitvoeren van technieken bijvoorbeeld wijzen op het gebruik van verstelbare steun (oefenhoofd) en kappersfiets (ergonomie).
- 10-11-12 Een checklist opmaken en hiermee een rondgang maken in een praktijklokaal om alle risicofactoren op te zoeken en voor elke gevaarlijke situatie die je hebt ontdekt, voorstellen formuleren voor een veilig gedrag.
- 11 Een overzicht ter beschikking stellen van de meeste gevaarlijke stoffen. Bijvoorbeeld pictogrammenlijst.
- 2-4-7 Reglement opmaken in verband met orde, dragen, van juwelen aan de handen, sorteren en recupereren van afval ...

HAARZORG
Tweede graad BSO

TV *DAMESKAPPEN*
VAKTECHNOLOGIE
Eerste leerjaar: 1 uur/week
Tweede leerjaar: 1 uur/week

PV PRAKTIJK *DAMESKAPPEN*
BASISTECHNIEKEN
Eerste leerjaar: 14 uur/week
Tweede leerjaar: 13 uur/week

PV PRAKTIJK *DAMESKAPPEN/HERENKAPPEN*
BASISTECHNIEKEN HERENKAPPEN
Tweede leerjaar: 1 uur/week

In voege vanaf 1 september 2000

D/2000/0279/096

Eerste leerjaar van de tweede graad

De inhouden aangeduid met (TV) zijn de theoretische items die tijdens de praktijk zullen gerealiseerd worden.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

- 1 herkennen en benoemen de uitrusting binnen het kapsalon;
- 2 noemen de activiteiten op die plaatsvinden in het kapsalon;
- 3 omschrijven de eigenschappen van een goede kapper en verklaren waarom deze belangrijk zijn.
- 4 voeren de voorbereidende handelingen nauwkeurig uit, lichten het nut ervan toe en houden rekening met de volgorde;
- 5 herkennen en benoemen aandoeningen van huid en haar;
- 6 vullen een klantenfiche in via dialoog.
- 7 voeren de voorbereidende behandelingen nauw keurig uit en in de juiste volgorde;
- 8 verantwoorden hun werkwijze;
- 9 gebruiken aangepaste producten en materieel;
- 10 verzorgen aandoeningen van huid en haar met aangepaste producten.
- 11 omschrijven de betekenis van brushen;
- 12 verwerven handigheid bij het hanteren van haardroger en borstels;

Kennismaken met het kapsalon (TV)

- inrichting
- uitrusting
- werking
- profiel van een kapper

Voorbereidende handelingen (TV)

- werkpost
- ontvangen van een klant (sociale en communicatieve vaardigheden)
- haaronderzoek - de micrometer
- klantenfiche - behandelingsplan

Voorbereidende haarverzorging

- producten (TV)
 - reinigende
 - herstellende
 - verzorgende
 - materieel (TV)
- kammen en borstelen
- wassen van de haren
- massage van de hoofdhuid
- verzorgen
- ontwarren van nat haar
- handdoek droog maken
- verstevigen
- klantenfiche
- behandelingsplan

Kapsel

Brushen

- klantenfiche
- behandelingsplan
- materieel (TV)

- producten (TV)
 - hanteren van de haardroger (links/ rechts)
 - hanteren van de borstels
 - de haardroger (TV)
- 13 noemen de factoren op die de werkwijze bij het brushen kunnen beïnvloeden en houden er rekening mee;
- 14 voeren de brushingoefeningen vlot uit;
- 15 verklaren de werkwijze bij brushen;
- 16 voeren een brushing uit op een massieve vorm en werken af met professionele producten.
- factoren die de droogtijd kunnen beïnvloeden: (dikte, poreusheid, lengte van de haren ...) (TV)
 - voordrogen
 - verdelen
 - brushen:
 - met de handen
 - met verschillende borstels
 - in verschillende graden
 - in functie van de snit (**U**): massieve vormen
 - afkoelen
 - afwerken
- 17 omschrijven de betekenis van watergolven;
- 18 voeren de verschillende oefeningen vlot uit;
- 19 ontleden de opbouw van een kapsel aan de hand van voorbeelden en krijgen inzicht in:
- verdelen en voorvormen;
 - gebruik van de juiste materialen;
 - juiste technieken;
 - de vorm van een kapsel;
- 20 lezen en ontleden van technische tekeningen in functie van het vak;
- 21 voeren de aangeleerde vaardigheden uit binnen een bepaalde tijd.
- Watergolven**
- klantenfiche
 - behandelingsplan
 - materieel: rollers en clips, soorten en gebruik (TV)
 - de droogkap (TV)
 - producten (TV)
 - ontwarren
 - voorvormen
 - verdelen in functie van de oprollingen
 - basisoprollingen: haarrollers plaatsen in verschillende graden
 - haarclips:
 - vlakke oprollingen
 - opstaande oprollingen
 - kapsels met haarrollers
 - kapsels met haarrollers en clips met en zonder scheiding
 - vingergolven
 - afwerken
 - technische tekeningen (TV)
- Gebruik van het krulijzer**
- behandelingsplan
 - soorten krulijzers en gebruik
 - hanteren van het elektrisch krulijzer
 - verschillende oprollingen
 - punten
 - lengten
 - aanzet
- 22 verwoorden het gebruik van het elektrisch krulijzer in het kappersvak;
- 23 hanteren het elektrisch krulijzer op de juiste manier en houden rekening met de veiligheidsvoorschriften;

- 24 voeren eenvoudige oprollingen uit met het elektrisch krulijzer. - oprollingen in functie van het kapsel (U)
- 25 maken eenvoudige kapsels met lang haar en verwerken verschillende technieken op een creatieve manier.
- Verwerken van lang haar**
- behandelingsplan
 - eenvoudige vlechte oefeningen
 - tweevlecht
 - drievlecht
 - viervlecht (U)
 - vijflecht (U)
 - torsen
 - maken van een staart
 - eenvoudige opsteek oefeningen
 - eenvoudige opsteekkapsels
- 26 maken verdelingen in functie van de snit;
- 27 lezen en ontleden technische tekeningen in verband met de gekende snittechnieken en krijgen hierdoor inzicht in verdelen en vormlijnen;
- Snit**
- klantenfiche
 - behandelingsplan
 - materieel (TV)
 - hanteren van kam en schaar (ruststand - knipstand)
 - verdelen
 - massieve snit (TV)
 - horizontale lijn
 - diagonale lijnen
 - schuin voorwaarts
 - schuin achterwaarts
 - technische tekeningen (TV)
 - gradatiesnit (U)
- 28 beheersen de basiskniptechnieken;
- 29 verklaren de werkwijze bij snit;
- 30 omschrijven de massieve snit;
- 31 knippen de haren in massieve vorm.
- Permanent**
- behandelingsplan
 - materieel (TV)
 - verdelen in negen partijen
 - klassieke permanentoprolling: rekening houden met
 - aangepaste wikkelkeuze
 - juiste verdelingen maken
 - zuiver kammen
 - correct aanbrengen van het puntpapier
 - de punten zuiver plaatsen rond de permanentwikkel
 - de wikkeltechniek zuiver uitvoeren
 - correct vastmaken van de permanentwikkel
 - permanent in baksteenvorm (U)
- 32 omschrijven de betekenis van permanenten;
- 33 verdelen het haar vlot en nauwkeurig in negen partijen;
- 34 voeren de klassieke permanentoprolling correct uit en gebruiken hiervoor het aangepast materieel;
- 35 voeren de permanentoprolling uit binnen een bepaalde tijd;
- 36 verklaren de werkwijze.

37	verklaren wat niet-oxidatieve kleurproducten zijn;	Kleuren
- klantenfiche
- behandelingsplan
- materieel (TV)
- producten (TV)
- verdelingen
38	passen niet-oxidatieve kleuringen met zorg toe.	- oefeningen met vervangproduct
- toepassen van niet-oxidatieve kleurproducten

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

- 1-38 Zie ook: rol van het lerarenteam/vakwerkgroep op pag. 10.
- 1-3 Een bezoek brengen aan een kapsalon en/of het didactisch salon in de school.
- 4-7 Via observatieoefeningen in de derde graad, bv. ontvangen van klanten, wassen van de haren ...
- 6 Via rollenspel en goed omschreven opdrachten, leren dialogeren om de juiste gegevens te verkrijgen voor het invullen van de klantenfiche.
- 7 De leraar voert bij de leerlingen de voorbereidende haarverzorging uit om op die manier het verschil van handelingen aan te voelen.
- 9 Via bv. afbeeldingen van bekende producten de leerlingen de kenmerken en de toepassing van het product laten verwoorden.
- 15-19 De opbouw van kapsels analyseren aan de hand van foto's en schetsen, video ...
- 11-17-32 Via waarneming leerlingen het verschil aantonen tussen verschillende technieken bv. een tijdelijke en een blijvende krul laten waarnemen op een haarlok, oefenhoofd en/of model.
- 25 Hedendaagse trends en eigen creativiteit aan bod laten komen en verwerken in de verschillende praktijkoefeningen.
- 31 De basissnitten uitvoeren op oefenhoofd en model.
- 10-14-18 Het is aan te raden de verschillende praktijkoefeningen op verschillende haarlengten en
24-25-31 haarsoorten in te oefenen en met verschillende materialen.
- 34-38 De leerlingen af en toe op mekaar laten werken om hen de moeilijkheden te laten ontdekken bij andere haarstructuur en haarlengte.
- 5-6-7-14 Men werkt zoveel mogelijk met goed gekozen schetsen, foto's en video's om de tech-
18-20-25 nieken te verduidelijken.
- 27-34-38

Tweede leerjaar van de tweede graad

De inhouden aangeduid met (TV) zijn de theoretische items die tijdens de praktijk zullen gerealiseerd worden.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

39 voeren de voorbereidende werkzaamheden en basisvaardigheden vlot en nauwkeurig uit;	Inoefenen van de voorbereidende handelingen en basisvaardigheden van het eerste leerjaar van de tweede graad
40 analyseren vormen in functie van morfologie en de uit te voeren behandeling.	Morfologie: (TV) - analyseren van vormen • rechte en gebogen lijnen- hoofdvormen
Vaardigheden in verband met Kapsel	
Brushen	
41 brushen het haar en tonen aan dat ze de aangeleerde basisvaardigheden beheersen;	- klantenfiche- behandelingsplan
42 maken kapsels met toepassingen van de verschillende brushingtechnieken en verantwoord hun werkwijze;	- producten (TV)- verdelen- voorvormen- brushing op massieve snit: dames en heren- brushing aanpassen aan de snit (gradatie)- brushing met verschillende scheidingspatronen
43 werken de kapsels zorgvuldig af.	- brushing afwerken met • verschillende rollers• krulijzer• verschillende producten
Watergolven	
44 getuigen van creativiteit bij het uitwerken van een kapsel;	- klantenfiche- behandelingsplan
45 maken kapsels en getuigen van inzicht in: - technieken;- producten;- materieel;- morfologie;- afwerking;	- producten (TV)- verdelen- voorvormen- inoefenen van kapsels met haarrollers- inoefenen van kapsels met volume en diepte met haarrollers en clips- tegenkammen en afwerken- afwerken met krulijzer en/of haardroger
46 verantwoorden werkwijze en productkeuze;	- rechtstreeks onduleren (U)- technische tekeningen (TV)

- 47 lezen en ontleden technische tekeningen in functie van het vak;
- 48 onduleren het haar vakkundig.
- 49 verklaren de verschillende toepassingsmogelijkheden van de aangeleerde technieken;
- 50 ontwerpen eenvoudige kapsels gebaseerd op de verschillende gekende vaardigheden;
- 51 getuigen van creativiteit.
- 52 omschrijven de specifieke kenmerken van massieve en gradatiesnit aan de hand van technische tekeningen;
- 53 ontleden technische tekeningen en maken toepassingen;
- 54 voeren de verschillende snitten nauwkeurig uit en verantwoorden hun manier van werken;
- 55 voeren een snitcontrole uit en verbeteren eventueel gemaakte fouten;
- 56 knippen een eenvoudige pony en verantwoorden hun werkwijze.
- 57 oefenen de klassieke permanentoprolling in en lichten de manier van werken toe;
- 58 voeren voorafgaande bewerkingen nauwkeurig uit;
- 59 voeren een permanent uit met aangepaste producten en houden rekening met de volgorde van de verschillende handelingen;
- 60 gaan zorgvuldig en veilig om met producten.

Verwerken van lang haar

- behandelingsplan
- eenvoudige opsteekkapsels met toepassing van de gekende technieken (eerste leerjaar van de tweede graad)
- klassieke haarwring (chignon)
- gebruik van het krulijzer

Snit

- behandelingsplan
- massieve snit (TV)
 - horizontale lijnen (inoefenen)
 - diagonale lijnen (inoefenen)
 - schuin voorwaarts
 - schuin achterwaarts
- gradatiesnit (TV)
- gelijkmatige lagen (U)
- eenvoudige pony (TV)
- technische tekeningen (TV)

Permanent

- klantenfiche
- behandelingsplan
- materieel (TV)
- producten (TV)
- haaronderzoek (TV)
- inoefenen klassieke permanentoprolling: dames en heren
- permanentoprolling in baksteenvorm
- klassieke permanent:
 - dialoog
 - haaronderzoek
 - shampoo
 - voorbehandelen
 - verdelen
 - keuze wikkels
 - keuze product

- methode van oprollen
- inwerktijd
- spoelen
- neutraliseren en fixeren
- nabehandelen
- hedendaagse technieken (U)

- 61 voeren de voorafgaande handelingen correct uit en lichten ze toe;
- 62 gaan zorgvuldig en veilig om met producten;
- 63 herkennen en benoemen de natuurlijke haarkleuren;
- 64 herkennen en benoemen de toonhoogten en kleurkarakters;
- 65 voeren de gevoeligheidstest uit en tonen aan dat haaronderzoek en gevoeligheidsproef noodzakelijk zijn bij het haarkleuren;
- 66 voeren zorgvuldig een kleuring uit en lichten de te volgen stappen toe;
- 67 verantwoorden de werkwijze;
- 68 maken een kleurkeuze onder begeleiding van de leraar.
- 69 benoemen en omschrijven het professioneel materieel en hanteren het op een correcte wijze;
- 70 frictioneren de hoofdhuid met aangepaste producten;
- 71 voeren de brushingmethodes uit met aangepaste borstels;
- 72 voeren de voor- en nabehandelingen nauwkeurig uit bij het scheren;
- 73 oefenen de techniek van het scheren met vangmateriaal.

Kleuren

- klantenfiche
- behandelingsplan
- materieel (TV)
- producten (TV)
- haaronderzoek (TV)
- natuurlijke haarkleur (TV)
- toonhoogte (TV)
- kleurkarakter (TV)
- toepassen van niet-oxidatieve kleurproducten
- gevoeligheidstest (TV)
- toepassen van oxidatieve kleurproducten
 - eerste kleuring
 - bijkleuring
- werkvolgorde bij kleuren
 - dialoog
 - haaronderzoek
 - verdelen
 - bereiden het product
 - toepassen product
 - inwerktijd
 - emulgeren
 - wassen
 - nabehandelen

Herenkappen

- materieel (TV)
- massieve snit (U) (TV)
- frictioneren
- vormgevingstechnieken
 - kapsel met en zonder scheiding
 - bombeermethode
- uitvoeren van voor- en nabehandelingen bij scheren
 - kompressen
- vaardigheidsoefeningen in functie van het scheren

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

- 39-73 Zie ook: rol van het lerarenteam/vakwerkgroep op pag. 10.
- 39 Via rollenspel en met goed omschreven opdrachten, leren dialogeren om de juiste gegevens te verkrijgen voor het invullen van de klantenfiche.
- 40 Het werken op modellen stimuleert het morfologisch inzicht.
- 42-44-51 Hedendaagse trends en eigen creativiteit aan bod laten komen en verwerken in verschillende praktijkoefeningen.
- 54 De basissnitten uitvoeren op oefenhoofd en model.
- 55 Een snitcontrole uitvoeren met een andere kam, bv. in een andere kleur dan de snitkam.
- 40-42-45 De opbouw van kapsels analyseren aan de hand van foto's, schetsen, video ...
49-53-71
- 39-41-45 Per les een beperkt aantal modellen laten meebrengen om steekkaart, behandelingsplan,
54-59-66 werkwijze en resultaat klassikaal te bespreken.
- 1-68 Voorbereidende haarverzorging heeft ook op herenkappen betrekking.

HAARZORG
Tweede graad BSO

PV PRAKTIJK *BIO-ESTHETIEK/DAMESKAPPEN*
HANDVERZORGING
Fundamenteel gedeelte

Eerste leerjaar: 1 uur/week
Tweede leerjaar: 1 uur/week

PV PRAKTIJK *BIO-ESTHETIEK/DAMESKAPPEN*
HANDVERZORGING
Complementair gedeelte
Eerste leerjaar: 1 uur/week

GELAATSVERZORGING
Complementair gedeelte
Tweede leerjaar: 1 uur/week

In voege vanaf 1 september 2000

D/2000/0279/096

1 BEGINSITUATIE

Hand- en gelaatsverzorging is voor de meeste leerlingen van de tweede graad 'Haarzorg' een nieuw vak. De leerlingen die het Beroepsvoorbereidend leerjaar 'Haarzorg' volgden kwamen reeds in aanraking met het vak, zij het meer bepaald rond persoonlijke verzorging van de handen. De leerlingen die het Beroepsvoorbereidend leerjaar 'Verzorging-voeding' volgden werden in de lessen verzorging reeds gewezen op het belang van persoonlijke lichaamsverzorging.

2 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Fundamenteel gedeelte Eerste leerjaar van de tweede graad

LEERPLANDOELSTELLINGEN	LEERINHOUDEN
De leerlingen	
1 verklaren het nut van het inrichten van een werkpost;	Vorbereidend werk - werkpost - ontsmetten materieel
2 richten de werkpost in op een efficiënte manier.	
3 herkennen en benoemen het materieel;	De nagelverzorging - nagellak verwijderen - knippen van de nagels - vijlen van de nagels - weken en reinigen - witten vrije boord - polieren van de nagel (U) - lakken (basislak) - lakken met gekleurde lak (U) - producten
4 ontsmetten het materieel;	
5 voeren de nagelverzorging nauwkeurig uit met het juiste materieel, aangepaste producten en verklaren het nut ervan.	
6 lichten de te volgen stappen toe.	
7 noemen de uitwendige en inwendige delen van de nagel op en duiden ze aan op een schets;	De nagel - delen - groei - soorten - vormen - functies
8 bespreken de groei van de nagel;	
9 herkennen en benoemen nagelsoorten en nagelvormen.	

Fundamenteel gedeelte Tweede leerjaar van de tweede graad

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

10	voeren een nauwkeurige nagel- en handverzorging uit binnen een bepaalde tijd.	Inoefenen van de nagelverzorging
Polieren van de nagel
11	lichten de te volgen stappen toe.	
12	verklaren het nut van de verschillende handelingen.	De handverzorging
- puimen
- aanbrengen van handcrème
- producten
13	lakken de nagels met gekleurde lak volgens de aangeleerde methode.	Lakken met gekleurde lak
14	noemen de eigenschappen van een goede nagellak op.	Hedendaagse laktechnieken bv. French Manicure (U)
15	herkennen aandoeningen aan de huid van de handen, noemen de oorzaken op en lichten eventuele behandelingsmogelijkheden toe.	Cosmetische storende aandoeningen aan de huid van de handen (U)
- ruwe handen
- kloven of barstjes
- klamme handen
- huidirritatie door productengebruik

Complementair gedeelte

Het is wenselijk het vak Gelaatsverzorging pas aan te bieden via het complementair gedeelte in het tweede leerjaar van de tweede graad.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

16	voeren het voorbereidend werk nauwkeurig uit, in de juiste volgorde en lichten het nut ervan toe.	Vorbereidend werk
- werkpost
- ontsmetten materieel
- installeren model
- klantenfiche |
|----|---|--|

17	verzorgen de huid van het gelaat volgens de aangeleerde methode en gebruiken hiervoor aangepaste producten.	Verzorgen van de huid
- reinigen
- lotion aanbrengen
- dagcrème aanbrengen
- producten
18	passen een eenvoudige dagmake-up toe op elkaar en gebruiken hiervoor de juiste producten;	Eenvoudige make-up (aangepast aan hun leeftijd)
19	herkennen en benoemen de soorten huidtypes;	De huidtypes (eenvoudig)
20	verklaren het belang van de dagelijkse verzorging van de huid.	

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

3-4-5-7 De noodzakelijke theorie integreren in de praktijk.
8-9-14-15

5-10-13 In principe werken de leerlingen op mekaar.

Ook in deze lessen is het belangrijk aandacht te schenken aan sociale en communicatieve vaardigheden.

HAARZORG
Tweede graad BSO

TV *DAMESKAPPEN*
VAKTECHNOLOGIE

Eerste leerjaar: 1 uur/week
Tweede leerjaar: 1 uur/week

In voege vanaf 1 september 2000

D/2000/0279/096

1 BEGINSITUATIE

De theoretische kennis die in het Beroepsvoorbereidend leerjaar 'Haarzorg' nauw aansluit bij de praktijk wordt hernomen in het eerste leerjaar van de tweede graad en verder uitgediept.

2 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Eerste leerjaar van de tweede graad

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

1 Bespreken van haarborstels, kammen en scharen de volgende punten:
- onderdelen
- materiaalkeuze
- reinigen en desinfecteren;	De haarborstels, kammen en scharen
- onderdelen
- materiaal
- reinigen en desinfecteren
- verantwoorde aankoop
2 vergelijken professioneel en niet-professioneel materieel en verantwoorden de keuze bij aankoop;	
3 documenteren zich in verband met materieel en producten.	
4 noemen de delen van de cel op	De huid en het haar
- de cel (elementaire delen)
5 benoemen de lagen van de opperhuid en het haar en duiden ze aan op een schets;	- de huid
• de verschillende lagen van de opperhuid
• functies
6 bespreken aan de hand van schetsen de groei en ontwikkeling van het haar;	- het haar:
• delen (uitwendig en inwendig)
• de haarwortel
7 bespreken de functies van huid en haar	• de haarstructuur
• groei en ontwikkeling
8 omschrijven de technische aspecten van het haar en verklaren hun invloed op de haarbehandelingen.	• functies
• technische aspecten (dikte, krulsterkte, inplanting, natuurlijke valling, haargrens, lengte ...)
9 herkennen en benoemen de meest voorkomende hoofdhuid- en haaraandoeningen en leggen uit welke de mogelijke oorzaken zijn.	Aandoeningen van hoofdhuid en haar
- droog, vet, schilfers
- gespleten haar
- parasieten: luizen

10	bespreken de samenstelling en eigenschappen van de producten en lichten de in acht te nemen regels toe in verband met het gebruik van gevaarlijke stoffen;	Grondstoffen- en productenleer
		- water - zepen - shampoo - verzorgende producten
11	analyseren bijsluiters van producten.	- haarverstevigers - haarlak - gel - kleurproducten zonder zuurstofwater
		Bespreken van
		- samenstelling - eigenschappen van een goed product - regels in verband met het gebruik van gevaarlijke stoffen

Tweede leerjaar van de tweede graad

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

12	noemen en bespreken de verschillende lagen van de huid aan de hand van schetsen;	De huid en het haar
		- de huid • de opperhuid • de lederhuid • het onderhuids bindweefsel - het haar • chemische samenstelling • fysische eigenschappen • pigmentatie • technische aspecten: herhaling eerste leerjaar en verschillende haartypes, vorm, kleur ...
13	omschrijven de chemische samenstelling en de fysische eigenschappen van het haar;	
14	lichten het verband tussen haarkleur en pigment toe;	
15	stellen via een haaronderzoek de technische aspecten van het haar vast.	
16	omschrijven het begrip pH en pH-schaal;	De pH-waarde in de haarbehandeling (elementair)
		- het begrip pH-waarde - de pH-schaal - meten van de pH-waarde van de haarproducten - pH-waarde van haar en hoofdhuid
17	meten de pH-waarde van de haarproducten;	
18	noemen de pH-waarde van haar en hoofdhuid.	
19	bespreken de soorten permanent, samenstelling en werking van de producten;	De permanent
		- korte historiek - soorten - producten: samenstelling en werking - chemisch proces
20	lichten het chemisch proces bij permanent toe.	

21	kunnen aan de hand van de kleurenster de primaire, secundaire en complementaire kleuren herkennen en de kleuren juist benoemen;	Kleuren
22	lichten het belang van de kleurenleer toe bij het haarkleuren;	- kleurenleer: • waarom zien we kleur? • primaire en secundaire kleuren • kleurenster • complementaire kleuren
23	noemen de soorten kleurproducten op en bespreken samenstelling en werking;	- producten: • soorten: oxiderende en niet-oxiderende • samenstelling en werking
24	lichten het chemisch proces bij het haarkleuren toe	- waterstofperoxide
- allergie: de proeftoets
- chemisch proces

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

1-3	De kappersbenodigheden laten ontdekken door bv. een bezoek te organiseren aan een groothandel.
4-5-6-12	De theorie verduidelijken met heel veel voorbeelden, schetsen en beeldmateriaal.
10	Proeven uitvoeren om de theorie te verduidelijken.
13-20	Ingewikkelde formules en symbolen tot een minimum beperken.
17	Producten uit de praktijk testen op hun pH-waarde.
21	De primaire kleuren voorstellen aan de hand van bv. legoblokjes of gekleurde transparanten.
De kleurenster op een bord tekenen en met magneten de kleurkarakters aanbrengen (namen en nummers).
21-22	Met ecolineverf kleuren mengen en de resultaten bespreken.
22	Haarlokjes en stukjes stof kleuren om de theorie van kleurenleer te verduidelijken.
22-23	Haarlokjes kleuren met resten van kleurproducten.

HAARZORG
Tweede graad BSO

TV DAMESKAPPEN
BEROEPSETHIEK EN SOCIALE VAARDIGHEDEN

Eerste leerjaar: 1 uur/week

In voege vanaf 1 september 2000

D/2000/0279/096

1 BEGINSITUATIE

Alle leerlingen komen uit de eerste graad, de meeste van deze leerlingen volgden het Beroepsvoorbereidend leerjaar 'Haarzorg' en werden in de lessen PV en TV daarvan geconfronteerd met de nood aan vlotte beheersing van sociale vaardigheden. De meesten zijn op verbaal vlak minder begaafd: vlot omgaan met anderen en samenwerken is voor hen niet altijd evident. Zij hebben het vaak moeilijk om zich in conflictsituaties uit te drukken zonder anderen te kwetsen.

2 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Eerste leerjaar van de tweede graad

LEERPLANDOELSTELLINGEN

LEERINHOUDEN

De leerlingen

1	lichten het belang van een goede communicatie toe en bespreken de voorwaarden voor een goed menselijk contact.	Inleiding - omgaan met mensen- belang van een goede communicatie- menselijk contact- samenwerking met medeleerlingen en leraren
		Weerbaarheid - assertiviteit- omgaan met kritiek- 'nee' leren zeggen
2	lichten het belang van correcte omgangsvormen toe in het beroep en passen ze toe in het dagelijkse leven.	Omgangsvormen - belang en omschrijving- wellevendheid en etiquette- mensenkennis en feeling- beroepsgebonden noodzaak- uitdrukkingsvermogen
3	zien het belang in van de persoonlijke verzorging in functie van hun beroep;	Hygiëne: persoonlijke verzorging - belang- relatie met omgangsvormen
4	bespreken de verschillende facetten van de persoonlijke hygiëne en passen deze dagelijks toe.	- klantvriendelijkheid en zelfrespect- hand-, gelaats- en lichaamsverzorging: eisen- mondhygiëne- relatie eigen netheid en netheid in het salon
5	verzorgen kledij, opmaak en houding, ook in de schoolsituatie.	Kledij en houding

6	benoemen verschillende klantentypes en verwoorden hoe ze reageren in een bepaalde situatie.	Klantgerichte kennis
- aanpassingsvermogen
- soorten klanten
7	verzorgen en passen hun taalgebruik aan ten opzichte van andere personen.	Taalgebruik ten opzichte van klanten, collega's, werkgever ..
8	verwerven inzicht in wat sociale vaardigheden zijn (voornamelijk in het gesprek) en passen ze toe tijdens een gesprek.	Het gesprek: observeren/luisteren/vragen/dialogeren

Aanspreking
- naamgeving, titels
- ontvangst van de klant
- groeten
- afscheid nemen |
| 9 | voeren op een doeltreffende manier een telefoongesprek in verschillende omstandigheden. | Telefoongesprek |

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

In het eerste leerjaar wordt een afzonderlijk lesuur voorzien. Doorheen de volledige opleiding moet beroepsethiek en sociale vaardigheden verder verwerkt en ingeoeffend worden in de praktijk.

- 1-2 Ideale didactische oefeningen zijn hier: rollen- en simulatiespelen, eventueel het tonen van video-opnames met goede en slechte voorbeelden. Een degelijke nabespreking is telkens noodzakelijk. Een bijkomend voordeel is dat de leerlingen in deze nabespreking ook oefenen op sociale vaardigheden.
De leerlingen laten vertellen hoe ze omgaan met kritiek en hen laten reageren op kritiek van de leraar.
- 1-2-6 Geef aan de leerlingen een aantal leef-/werksituaties, waarop zij moeten reageren en hun antwoorden motiveren.
- 1-8 Laat iedere leerling een lijstje opmaken met sociale vaardigheden die zij moeilijk en gemakkelijk vinden.
- 2 De leerlingen halen uit een lijst de verbale en non-verbale signalen in verband met communicatie en kruisen voor zichzelf de sterke en zwakke punten aan.
- 6 Laat de leerlingen onderwerpen noteren waarover ze met een klant kunnen praten en laat hen inoefenen.
- 7 De leerlingen stellen zich één voor één voor terwijl de overigen aandachtig luisteren en de informatie noteren.

- 8
- Zet de leerlingen per twee en laat hen gedurende een vooropgestelde tijdsspanne, zonder met mekaar te praten, van mekaar zoveel mogelijk uiterlijke gegevens noteren.
 - Via goed gekozen vragen proberen de leerlingen van mekaar een ruime waaier aan informatie te krijgen.
 - Laat de leerlingen open en gesloten vragen opmaken en wijs hen op de verkregen informatie.

HAARZORG
Tweede graad BSO

TV *DAMESKAPPEN*
GESCHIEDENIS VAN DE OPSCHIK

Tweede leerjaar: 1 uur/week

In voege vanaf 1 september 2000

D/2000/0279/096

1 BEGINSITUATIE

Alle leerlingen uit de eerste graad werden in de lessen Maatschappelijke vorming in zekere mate geconfronteerd met onze veranderde samenleving. Het leven zelf, de media leren hen hoe alles evolueert. Ze hebben een zeker inzicht in de algemene geschiedenis, waarop de leraar 'Geschiedenis van de opschik' kan en moet inspelen.

De interesse van de leerlingen zal vooral gaan naar mode, haartooi en schoonheidsverzorging. Geschiedenis van de opschik mag niet te veel de nadruk leggen op cognitieve aspecten maar dient de leerling een beeld bij te brengen van bepaalde periodes in de geschiedenis. Het vak moet zoveel mogelijk uitgaan van de actualiteit, van het heden..

2 LEERPLANDOELSTELLINGEN, LEERINHOUDEN EN PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Tweede leerjaar van de tweede graad

LEERPLANDOELSTELLINGEN

De leerlingen

- 1 waardering opbrengen voor menselijke vrijheid en bepaalde levensstijlen;
- 2 belang stellen in verschillende culturen;
- 3 verantwoorden het belang van de lessen in functie van het beroep (mode, creativiteit, evolutie, tendensen, overdrijvingen, veranderde levensstandaard, gewijzigde economie ...):
- 4 een grote periode herkennen via documentatie en bondig toelichten.

LEERINHOUDEN

- Funcities van mode en kledij
- het begrip 'mode'
 - modeverschijnselen: rage, tatoeage ...
 - mode als sociaal, religieus, klimatologisch ... verschijnsel
- Oude beschavingen: Egypte, Klein-Azië, Griekenland, Rome
- Tijdsgeest
 - Sociale, culturele, religieuze, maatschappelijke, klimatologische ... invloeden op het modebeeld
 - Modebeeld
 - algemene kenmerken van de opschik
 - algemene kenmerken van de haardracht
 - basisvormen van de kledij
 - accessoires (U)
- Middeleeuwen: Romaanse periode, Gotische periode
- Tijdsgeest
 - Sociale, religieuze, maatschappelijke ... invloeden op het modebeeld
 - Modebeeld
 - algemene kenmerken van de opschik
 - algemene kenmerken van de haardracht
 - algemene kenmerken van de kledij
 - accessoires (U)

Renaissance

- Tijdsgeest
- Sociale, culturele, maatschappelijke ... invloeden op het modebeeld
 - algemene kenmerken van de opschik
 - algemene kenmerken van de haardracht
 - algemene kenmerken van de kledij
 - accessoires (**U**)

5 kunnen beperkte toepasselijke informatie verzamelen.

6 een aantal naslagwerken raadplegen (leren gebruiken).

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

Vertrek in de mate van het mogelijke van de actualiteit, van moderne modellen en leg de link naar de geschiedenis. Vermijd daarna ‘geschiedschrijven’ en doceren.

Dit vak kan uiteraard niet aan bod komen zonder veelvuldig gebruik te maken van didactisch materiaal, zoals foto's, dia's ...

Om de leerlingen goed te leren omgaan met bronnenmateriaal, is het belangrijk hen regelmatig bepaalde leerstofitems zelf te laten opzoeken via gerichte opdrachten.

De leraar vertrekt van een totaalbeeld van de mode (geen kapsels alleen) en gebruikt hiervoor foto's, transparanten, video's, cd-rom, filmfragmenten ... om via duidelijke opdrachten de leerstof vast te zetten.

De leraar kan bijvoorbeeld een typisch kapsel op een oefenhoofd uitwerken om in de les te analyseren en te vergelijken met hedendaagse kapsels.

In samenwerking met plastische opvoeding en praktijk haartooi kan/kunnen een project uitgewerkt worden met verschillende thema's. Op die manier kan men de tijdsgeest uitbeelden, een sfeerhoekje maken in de klas, een kapsel uitwerken door gekende stof te integreren (gebruik van het krulijzer, maken van vlechten, tegenkammen, vingergolven ...).

In bepaalde musea kan men op een leerlingvriendelijke manier kunst leren bekijken en waarderen. Dit vraagt een degelijke voorbereiding en formulering van opdrachten naar leerlingen toe.

Voorlezen (vertellen) uit een boek of artikel kan de motivatie bij de leerlingen verhogen, bv. eetgewoonten, koken en tafelen ...

De leerlingen een hoofdstuk uit een boek laten lezen en hen daarover laten vertellen (groepswerk).

Muziek beluisteren uit bepaalde periodes brengt sfeer en verruiming.

In samenwerking met plastische opvoeding en maatschappelijk vorming kan er een documentatiemapje aangelegd worden met 'heden en verleden'.

Geen kopieën (vooral kleurkopieën) laten nemen om in de documentatiemap te steken, dit is te eenvoudig en heeft geen pedagogische meerwaarde maar het is vooral te duur. Geef de leerlingen alternatieven om documentatie te zoeken.

De leraar geeft altijd duidelijke opdrachten bij bezoek aan een tentoonstelling, bekijken van video-beelden ...

6 EVALUATIE

Het is gunstig voor het leerproces van de leerling(e) wanneer hij/zij vooraf op de hoogte is van de gestelde doelen. Formuleer ze daarom duidelijk en overzichtelijk. De evaluatie zal in functie hiervan geschieden. De evaluatie zal best zoveel mogelijk permanent geschieden, zowel individueel als klassikaal geschieden.

De evaluatie moet zoveel mogelijk worden geïntegreerd in het totale lesgebeuren. De gemaakte fouten worden zo snel mogelijk aangeduid en op een positieve wijze (via een degelijke foutenanalyse) "hersteld".

Praktijklessen worden afgerond met een kritische bespreking. Besteed aandacht aan persoonlijke ervaringen van de leerling(en) en leer hen in de mate van het mogelijke zichzelf te evalueren. Werken met individuele steekkaarten en duidelijke criteria geeft de leraar en de leerling de mogelijkheid tot kritische beoordeling.

Besteed ruime aandacht aan het evalueren van attitudes. Het evalueren van attitudes is niet eenvoudig, een nuttig instrument om hiervoor te gebruiken is de SAM-schaal, zie bibliografie. Men kan die lijst op vrij eenvoudige wijze aanpassen aan de eigen noden.

Zowel product- als procesevaluatie zijn belangrijk. Niet alleen het resultaat dat door de leerling(e) wordt bereikt, maar ook de weg daarheen is belangrijk.

Dit houdt in dat de leraar op een kwalitatieve wijze een waardeoordeel uitspreekt, niet alleen over het eindresultaat, maar ook over de wijze waarop de leerling(e) het gewenst resultaat bereikt.

Een goede evaluatie representeert zo getrouw mogelijk het geheel van de nagestreefde doelstellingen. Het evalueren is een belangrijke maar moeilijke fase in het onderwijsproces. Wat evalueren we? Weten de leerlingen wat we evalueren?

Daarom is het belangrijk de leerlingen hierbij te betrekken, vooropgestelde doelstellingen in verband met technische vaardigheden en attitudes vooraf duidelijk te maken.

Een lijst met een opsomming van technische vaardigheden en attitudes kan een nuttig instrument zijn om hierbij te gebruiken.

7 MINIMALE MATERIELE VEREISTEN

De basisuitrusting is afhankelijk van het aantal leerlingen. **Er dienen voldoende werkposten, materialen en apparaten te zijn voor al de werkende leerlingen.**

Nutsvoorzieningen

- ! per drie werkende leerlingen is er minstens één wasplaats nodig, voorzien van koud en warm water
- ! voldoende verlichting
- ! voldoende stopcontacten, die voldoen aan de veiligheidsnormen

Meubilair

- ! kaptafels met spiegels
- ! kapzetels
- ! voetsteunen
- ! kappersfietsen (taboeret op wielen)
- ! werktafels op wieltjes
- ! voldoende bergruimte

Apparaten

- ! voldoende haardrogers en haardroogkappen
- ! elektrische krultangen

Materiaal

- ! voldoende oefenhoofden voor dames en heren
- ! voldoende klein materiaal, gereedschappen en producten voor de toepassingen in dameskappen, herenkappen en handverzorging

Linnen

- ! voldoende linnen (handdoeken, kapmantels, e.d.)

Andere algemene benodigheden

- ! milieubox voor klein chemisch afval
- ! accommodatie om klein glasafval te sorteren

8 BIBLIOGRAFIE

8.1 PV + TV

BERGEN, H., Basisboek: Stapsgewijs-Etalagewijs, Den Gulden Engel, Educatieve uitgeverij. Degelijk werk dat de verschillende aspecten van het etaleren belicht. Het boek bevat heel wat oefeningen om met de leerlingen uit te werken.

Van dezelfde schrijver bestaan ook de volgende werken: Etaleren stap voor stap deel 1 en 2.

Deze boeken geven een verdere uitdieping van het vak etaleren.

De drie boeken zijn voor de leerkracht een ruggensteun om met de leerlingen creatief te werken rond het onderwerp etalage.

BIJLSMA, H., Geknipt voor je, De Spieghel, Amsterdam, 1988.

'**Geknipt voor je' deel 1 en 2** is een methode Nederlandse taal gericht op het kappersvak.

Communicatieve vaardigheden als: spreken, luisteren, lezen, stellen, spellen, stijl, grammatica en vooral de kapperswoordenschat zijn terugkerende onderdelen.

BIJLSMA, H., VERMOLEN, J., Kappersexamentraining, De Spieghel Amsterdam, 1996.

De serie 'Kappersexamentraining' bestaat uit acht volgende werkboeken:

1 Haaronderzoek

2 Haarverzorging

3 Knippen

4 Föhnen

5 Permanenten

6 Kwaliteitszorg

7 Omgang met klanten

8 Antwoordenboek over deel 1 t/m 8

Deze werkboeken zijn afgestemd op de nieuwe kwalificatiestructuur in het kappersonderwijs in Nederland. De serie bevat duizenden praktische en theoretische vraagstukken en aantrekkelijke opdrachten in verband met het kappersvak. De boeken zijn ook voorzien van de nodige illustraties.

BUYSSE, L., JANSSENS, R., VERBEURE, K., Herenkappen, De Clerck, 1991.

Dit handboek behandelt de basisleerstof voor herenkappen. De meeste technieken worden verduidelijkt aan de hand van schetsen.

DE BACKER, D., Verzorgende cosmetica, Aurelia paramedica, Sint-Martens-Latem, 1995.

Actuele en wetenschappelijke gefundeerde informatie in verband met verzorgende cosmetica.

Via wetenschappelijke basisbegrippen worden samenstelling, bereiding, testmethodes en werking van belangrijke verzorgingspreparaten van haar en huid besproken.

Het boek kan als handboek of als informatie gebruikt worden door de leerkracht.

DERDE, D., Het kappersvak haarfijn uitgelegd, De Spieghel, Amsterdam, 1987.

Een rijk geïllustreerd vaktheorieboek. Deze uitgave bevat basistheorie en informatie over knip-technieken, herenkappen, natuur- en scheikunde. Het is bruikbaar als bron voor leerkrachten.

Het boek biedt een totaal maar vrij oppervlakkig overzicht van de beroepskennis.

D'HOUS, E., VANNESTE, J., e.a., Menselijke relaties BSO De Clerck, Gent, 1991.

Dit handboek en (tegelijkertijd werkboek) wil een hulp zijn in het beter leren omgaan met anderen, zowel thuis, op school en later in het beroepsleven. Via oefeningen worden de algemene omgangsvormen, taalgebruik en houding aangeleerd.

Het boek is bedoeld voor de leerlingen van het eerste jaar van de tweede graad BSO en het tweede beroepsvoorbereidend leerjaar.

GOEDVRIEND P.W.F., VAN NIMWEGEN J.H., Haarverzorging, Thieme, Zutphen 1995.

Het boek biedt de leerstof voor de volledige kappersopleiding. Haarverzorging is ingedeeld aan de hand van de verschillende vakonderdelen, zoals coupe-vorming, haarkleuren, onderhoud en hygiëne.

Voor alle onderwerpen geldt: eerst de basistechnieken leren, dan pas uitdiepen.

Het boek is geïllustreerd met zwart-wit foto's.

Naast het leerboek is er een opdrachtenboek met werkvoorbeelden die aansluiten bij het leerboek.

HULSKEMPER, P., Sociale, communicatieve en commerciële vaardigheden, Bakens, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998, (via uitgeverij Kluwer).

Het hoofdstuk communicatieve vaardigheden behandelt de verschillende vormen van communicatie.

Het hoofdstuk commerciële vaardigheden geeft een logische opbouw van een verkoopgesprek.

ITTEN, J., Kleurenleer Cantecleer, 1987.

Dit boek is een neerslag van de ervaringen van de schrijver als kunstschilder en kleuren-pedagoog. De kleurentheorie kan gebruikt worden als naslagwerk voor de lessen vaktechnologie.

KOC NEDERLAND., De kunst van Nieuwegein, 1997.

Het kenniscentrum voor uiterlijke verzorging ontwikkelde naar aanleiding van de nieuwe kwalificatiestructuur in Nederland aangepast lesmateriaal voor het kappersonderwijs.

De kwalificatiestructuur bestaat uit de opleiding Kapper en Allround kapper. Voor beide kwalificaties werden boeken gemaakt. "Kapper" het boek voor de basisopleiding bestaat uit:

! twee theoriemappen

! één praktijkwerkboek

Deze mappen bestaan uit verschillende katernen die apart te verkrijgen zijn:

! haaronderzoek/haarverzorging

! permanenten

! knippen

! föhnen

! sociale/communicatieve/commerciële vaardigheden

! hygiëne/arbo/milieu

"Allround kapper" het boek voor de vervolgopleiding bestaat uit:

! één theoriemap

! één praktijkwerkboek

Deze mappen bestaan uit de volgende afzonderlijk te verkrijgen katernen:

! modelvorming

! kleurbehandeling

! snijden

! lang haar

! kwaliteitszorg

Het zijn zeer volledige boeken die alle onderdelen van zowel de praktijk als de theorie in verband met de kappersopleiding behandelen.

De teksten zijn ondersteund met de nodige schetsen.

Brochure van het Min. van tewerkstelling en arbeid, N. Dery., Veiligheid, gezondheid en ergonomie, Brussel, 1990.

DR. PONNET, K., IKMO (Interbedrijfsgeneeskundige dienst voor kleine en middelgrote ondernemingen), Brugge, 1996.

Twee brochures:

! Gezondheid in het kapsalon

! Ergonomische aspecten in het kapsalon

In de brochures wordt verwezen naar mogelijke huidproblemen in het kappersvak en op welke wijze ze kunnen voorkomen worden. Ook andere gezondheidsproblemen voortvloeiend uit het werken in het kapsalon komen aan bod.

PEPMEIER, W., Kaalheid en haaruitval, De Spieghele, Amsterdam, 1990.

Informatief boekje over kaalheid en haaruitval. De meest gangbare bestrijdingsmethodes zoals haargroeimiddelen, transplantatie, hairfusion, kunsthaar, reductie, pruiken en toupetten worden in dit boekje besproken. Kaalheid en haarverlies is geïllustreerd. Het boekje bevat advertenties en een adressenlijst van firma's.

PIVOT POINT, Design Forum.

Tijdschrift dat half-jaarlijks verschijnt samen met aangepast beeldmateriaal. Men krijgt een duidelijk beeld van zowel modegebonden, als klassieke technieken.

VAN LANCKER, A., Haarkleuren, De Clerck, Gent, 1998.

Dit werk geeft een overzicht van de algemene kleurenleer en haar toepassingsgebied in het kappersvak. Gesteund op een wetenschappelijke basis, worden alle vormen van haarkleuren en ontkleuren bondig weergegeven. Het boek is niet merkgebonden en kan aangevuld worden met nota's van de verschillende merken.

SAM-schaal voor attitudemeting, Verbond van Kristelijke Werkgevers en Kaderleden, Tervurenlaan 463, 1150 Brussel, Tel. ((02)773 16 80.

Men kan ook gebruikmaken van brochures van gespecialiseerde firma's, video's, vakbladen en tijdschriften. Leer leerlingen ze op een zodanige wijze gebruiken dat ze er iets bij opsteken.

8.2 Geschiedenis van de opschik

CONRADS, M., Handboek Kostuum accessoires, Tirion Baarn.

Zeer degelijk werk over modeaccessoires door de eeuwen heen. Interessante historische overzichten geven aanvullende informatie over de sfeer van de tijd. Het boek bevat duidelijke illustraties.

KYBALOVA, I., De grote Encyclopedie van de mode, Nederlandse boekhandel, Antwerpen, 1970.

Niet recent maar toch degelijk als naslagwerk. De historische overzichten aan het begin van iedere periode zijn interessant. Ze leggen de link tussen geschiedenis en mode.

MALAGOLIE, H., La coiffure dans l' historie, Edicharme, Milaan, s.a. (Littera, Brugge).

Het boek toont historische kapsels uitgewerkt op haarpoppen. Bij elke foto wordt uitgelegd hoe men het kapsel kan verwezenlijken.

MICHELS, H., Uiterlijk schoon, Fontein Globe, 1994.

Historisch overzicht over kledij, kapsel en schoonheidsverzorging door de eeuwen heen. Verouderd taalgebruik maar goed als achtergrondinformatie.

POWER, V., Ijdelheid door de eeuwen heen, Penny Clarcke, 1995.

Klein, luchtig geschreven boekje. Interessante vergelijkingen van schoonheidsidealen (hulpmiddelen,) vroeger en nu, verduidelijkt met vele illustraties.

Noot: in dezelfde reeks verschenen:

! Ondergoed door de eeuwen heen.

! Hygiëne door de eeuwen heen.

VAN BEURDEN, L., Over mode en mensen (Tien eeuwen kostuumgeschiedenis), Sun, 1994.

Overzicht van kostuumgeschiedenis vanaf de elfde eeuw tot de twintigste eeuw.

In dit boek beschrijft de auteur hoe en waarom de mensen zich in de loop der tijd telkens weer anders kleden en hoe het kledingdrag de echo is van verschuivingen in maatschappij en cultuur.

Het boek bevat in hoofdzaak zwart-wit illustraties.

Uit de reeks "**Ooggetuigen**" Standaarduitgeverij, 1992: Kostuums, Egypte, Rome, Viking, Kastelen, Zeer bruikbaar in de lessen omwille van de prachtige afbeeldingen en bondige uitleg.

8.3 Hand- en gelaatsverzorging

FLEURIMON, J.P., Maquillage, Oosterbeek, The Container, s.a.

Een handboek waarin het aanbrengen van de maquillageproducten duidelijk is uitgelegd.

De morfologie en de harmonie van de kleuren worden uitvoerig besproken. Het boek geeft eveneens een overzicht van de maquillage door de eeuwen heen.

STRATEN, VAN DER, Cosmetische hand-, nagel- en voetverzorging, Bakens, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998.(via uitgeverij Kluwer)

Cosmetische hand-, nagel- en voetverzorging is een deel uit de serie Bakens, de boekenreeks op het gebied van de uiterlijke verzorging.

In dit boek wordt aandacht besteed aan anatomie en fysiologie van handen, voeten, huid en nagels.

In het hoofdstuk pathologie worden beknopt een aantal oorzaken behandeld van huidziekten en de meest voorkomende cosmetisch storende veranderingen aan huid en nagels die men in de praktijk kan tegenkomen. Er worden in dit boek technieken besproken i.v.m. nailstyling.

STRATEN, VAN DER, Hygiëne, arbeidsomstandigheden en milieu, Bakens, Bohn Stafleu Van Loghum, 1998. (via uitgeverij Kluwer)

De inhoud is gericht op de Nederlandse eindtermen van de kwalificatie schoonheidsspecialist, voetverzorger, kapper en allround kapper die behoren tot de branche uiterlijke verzorging. Opge-maakt naar aanleiding van de Wet educatie en beroepsonderwijs in Nederland.

Interessant werk als achtergrondinformatie voor de leerkrachten. Het boek kan gebruikt worden ter ondersteuning van de praktische en theoretische vakken.